

Директору
НЕНЦ
В. В. Вербицькому
методиста в/к
Т.Д. Радченко

Доповідна записка

Відповідно до листа Мінмолодьспорту № 1/11-17474 від 09.11.12р. «Про вивчення стану позашкільної освіти» та Вашого наказу № 24/11 від 15.11.2012 року з 19 по 23 листопада 2012 року я перебувала у відрядженні до Харківської області з метою вивчення стану еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти та надання методичної допомоги.

За погодженням з начальником відділу дошкільної, позашкільної та корекційної освіти Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації Счасної І. О. та в присутності заступника директора з навчально-методичної роботи комунального закладу «Харківській обласний Палац дитячої та юнацької творчості» Підберезкіної Т. Є. було відвідано Балаклійську станцію юних натуралістів Балаклійської районної ради, Покотилівську станцію юних натуралістів Харківської районної ради, Лозівську міську станцію юних натуралістів Лозівської міської ради, еколого-натуралістичний відділ комунального закладу «Харківській обласний Палац дитячої та юнацької творчості». По завершенню ознайомлення з позашкільними навчальними закладами еколого-натуралістичної творчості було проведено нараду директорів позашкільних навчальних закладів області з питань організації еколого-натуралістичної роботи в Харківській області.

Під час ознайомлення з навчально-виховною та дослідницько-експериментальною роботою СЮН також зверталась увага на виконання Наказу МОНМС №947 від 23.08.2012.р. «Про затвердження Примірної інструкції з ведення ділової документації в позашкільних навчальних закладах».

У 2012/2013 навчальному році в Харківській області збережена мережа позашкільних навчальних закладів (102), у яких навчається 94759 вихованців (45,5% від загальної кількості дітей шкільного віку). Система позашкільної освіти включає 11 типів позашкільних навчальних закладів. Учням позашкільні навчальні заклади пропонують заняття за інтересами у гуртках близько 200 найменувань.

На Харківщині функціонує 5 станцій юних натуралістів (сmt. Покотилівка Харківського району, м. Лозова, сmt. Сахновщина, м. Балаклія, м. Ізюм), у 117 гуртках яких навчається 2005 вихованців. Крім того, на базі будинків (центрів) дитячої та юнацької творчості, центрів туризму і краєзнавства організовано роботу 208 гуртків еколого-натуралістичного напрямку у яких навчається 3310 вихованців. Усього у 325 гуртках еколого-натуралістичного напрямку навчається 5315 дітей (6% від загальної кількості дітей, охоплених позашкільною освітою).

**Мережа позашкільних навчальних закладів на 2012/2013 н.р.
(інформація станом на 07.11.2012)**

№	Назва району	СЮН на 07.11.12			Центри туризму та краєзнавства на 07.11.12			Гуртки ЕН при ЦДЮТ на 07.11.12		
		кільк.	кільк. гуртків	кільк. дітей	кільк.	кільк. гуртків	кільк. дітей	кільк.	кільк. гуртків	кільк. дітей
1	Балаклійський	1	38	680				1	0	0
2	Барвінківський							1	1	10
3	Близнюківський							1	2	39
4	Богодухівський							1	4	60
5	Борівський							1	3	45
6	Валківський				1	1	15	1	6	94
7	В.Бурлуцький									
8	Вовчанський							1	3	47
9	Дворічанський							1	3	52
10	Дергачівський							1	6	108
11	Зачепилівський							1	6	90
12	Зміївський							1	7	105
13	Золочівський							1	5	75
14	Ізюмський									
15	Кегичівський							1	2	32
16	Коломацький							1	4	60
17	Красноградський							2	5	88
18	Краснокутський							1	1	25
19	Куп'янський							1	4	60
20	Лозівський							1	4	75
21	Н.Водолазький							1	3	40
22	Первомайський							1	6	90
23	Печенізький									
24	Сахновщинський	1	16	240						
25	Харківський	1	22	440				1	3	60
26	Чугуївський				1	1	15	1	23	414
27	Шевченківський							1	2	40
	Всього:	3	76	1360	2	2	30	24	103	1709
28	М.ІЗЮМ	1	23	345						
29	м.Куп'янськ							1	14	210
30	м.Лозова	1	18	300						
31	м.Люботин							1	1	20
32	м.Первомайський							1	16	200
33	м. Чугуїв							1	1	15
	Всього:	2	41	645	0	0	0	4	32	445
	Разом:		5 117	2005	2		30	28	135	2154
34	Дзержинський							1	5	68
35	Жовтневий							1	6	76
36	Київський							1	4	64
37	Комінтернівський							1	14	284
38	Ленінський									
39	Московський									
40	Орджонікідзевський									
41	Червонозаводський							1	2	24
42	Фрунзенський									
43	Хар. ПДЮТ									
	м. Харків	0	0	0	0	0	0	5	31	516
	ХОПДЮТ							1	30	451
	ХОСЮТ				1	10	159			
	ХОЦЕВ "Будинок учителя									
	Всього обласні:	0	0	0	1	10	159	1	30	451

14	Ізюмський	0	6	4,45 га	0	0	0	0	1	0	0
15	Кегичівський	0	16	4,871 га	0	0	0	0	0	0	0
16	Коломазький										
17	Красноградський	0	18	20,12 га	0	0	0	0	1	2 га	0
18	Краснокутський	0	1	0.6 га	0	0	0	0	0	0	5,5 га
19	Куп'янський										
20	Лозівський										
21	Нововодолазький	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Первомайський	0	7	3,58 га	7	3,58 га	0	0	0	0	0
23	Печенізький										
24	Сахновщинський	0	6	3,91 га	6	2,42 га	1 Сезонна	0	0	0	1.49 га
25	Харківський	1 (0,50 га)	20	7,91 га	0	0	1	1		19 7 га	0
26	Чугуївський										
27	Шевченківський	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	м Ізюм										
29	м Куп'янськ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	м Лозова	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0.10 га сади 0.06 га квітники и ПІ ІЗ 8 га квітники и ЗНЗ
31	м Люботин	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,1 га сади
32	м. Перво-майськ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-> ->	м.Чугуїв	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	ВСЬОГО										

Позашкільними навчальними закладами приділяється належна увага екологічному вихованню молодого покоління. У січні 2011 року Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді спільно з комунальним закладом «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» проведено Всеукраїнський юнацький фестиваль «В об'єктиві натураліста». У роботі фестивалю взяли участь 250 юних природоохоронців із 18 областей України.

У 2011-2012 роках найбільш вагомими заходами з екологічної тематики стали: обласний етап Всеукраїнської експедиції «Моя Батьківщина - Україна», обласний етап конкурсу «Пізнай і люби свій край», обласний зліт шкільних лісництв, обласний етап Всеукраїнського конкурсу експериментально-дослідницьких робіт «Юний дослідник», обласна природоохоронна акція «Птах року», виставки кращих робіт юннатів «Щедрість рідної землі», «SOS

вернісаж», «Наша мрія - вода чиста, земля красива», «Зимовий вернісаж», у яких взяли участь понад 4,5 тис. дітей.

У 2011/2012 навчальному році 3 вихованці позашкільних навчальних закладів отримали перемогу у заходах з екологічної тематики міжнародного рівня (конкурс науково-дослідницьких робіт «Вчені майбутнього», м. Москва, диплом 4 ступеня; VIII Балтійський науково-інженерний конкурс, м. Санкт-Петербург, диплом 4 ступеня; XVI Білоруська конференція учнів, м. Мінськ, диплом II ступеня).

158 учнів (вихованців) загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області отримали перемогу у заходах всеукраїнського рівня.

Провідною установою в системі позашкільних навчальних закладів освіти області є **комунальний заклад «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості»** (директор Федосєєва С.В.)

Один з важливих напрямів діяльності Палацу - впровадження та розвиток екологічного навчання та виховання, залучення дітей до конкретної природоохоронної роботи, профорієнтація на професії, пов'язані з біологією, екологією, сільським та лісовим господарством, пошук нових інноваційних та нетрадиційних форм еколого-натуралістичної роботи. Програма розвитку Палацу „Екологія співтворчості”, спрямована на становлення в учнів ціннісного екологічного світогляду на основі засвоєння системи інтегрованих знань про природу, людину, як соціально-біологічний феномен, суспільство, культуру, виробництво. Програма “Екологія співтворчості” розрахована не тільки на активізацію творчої активності гуртківців, розвиток їх інтелектуального потенціалу, але й сприяє творчому пошуку, дослідженню, апробації та вдосконаленню нових форм та методів виховання і, в першу чергу, екологічного, використовуючи передовий педагогічний досвід творчих учнівських об'єднань області.

Реалізація конкретних завдань Програми здійснюється педагогічним колективом еколого-натуралістичного відділу. Впроваджуючи цю програму колектив відділу постійно веде пошук нових ефективних форм і методів навчання та виховання. У співпраці з Харківським зоопарком в напрямку біоетичного виховання школярів міста та області була проведена 12-та обласна конференція з екологічної етики «Зоопарки сьогодні та завтра». Працює контактний зоопарк для самих маленьких гостей та їх батьків. Лекторська група щороку проводить біля 100 екскурсій та „Уроків добра” для школярів міста та області по живому куточку відділу.

Один з важливих напрямків роботи - надання консультативної допомоги педагогам шкіл та позашкільних закладів міста та області. Щороку консультаційний пункт за всіма напрямками еколого-натуралістичної дослідницької, гурткової та природоохоронної роботи, ветеринарії та сільському господарству, а також з підготовки та проведення районних етапів всеукраїнських та обласних масових заходів надає понад 100 консультацій.

З метою підвищення ефективності та вдосконалення навчально-виховного процесу еколого-натуралістичним відділом у 2011 році було організовано та

проведено 3 обласних семінари для директорів, методистів, керівників гуртків еколого-натуралістичного напрямку, завідувачів навчально-дослідними земельними ділянками та теплими загальноосвітніх та позашкільних закладів еколого-натуралістичного спрямування за темами:

- «Формування творчої особистості учнів під час організації та проведення дослідницької роботи в умовах загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів»
- «Проектування системи роботи з дітьми для залучення їх до участі в реалізації міжнародних та всеукраїнських освітніх проектів та програм»;
- «Інноваційна діяльність - як складова модернізації позашкільної еколого-натуралістичної роботи».

У 2012 році був проведений обласний семінар за темою: «Організація навчально-дослідної та практичної діяльності учнів у об'єктах захищеного ґрунту».

Як одна з форм надання послуг предметно - методичного сервісу за цей період для педагогів-позашкільників були видані:

- Збірка науково-дослідницьких робіт юннатів відділу - учасників обласних та всеукраїнських виставок, конкурсів, конференцій, трудових акцій;
- Збірка до 115 річниці Харківського зоопарку та 85-річчю гуртка юних біологів зоопарку;
- Буклет «Вивчаємо щоб зберегти!»;
- Буклет «Бережемо природу змалечку»;
- Інформаційно-методичний збірник № XX. Рекомендації. Робочі матеріали. Документи освіти;
- Інформаційно-методичний збірник № XXIV. Рекомендації. Робочі матеріали. Документи освіти;
- Інформаційно-методичний збірник «Лісовичок». Інформаційні, методичні, практичні матеріали.
- Книга-розмальовка «Наші коні» - методична розробка до програми гуртка «Юних конярів».

Науково-методична тема над якою працює педагогічний колектив відділу в рамках реалізації програми розвитку Палацу: „Забезпечення оволодіння гуртківцями знань про навколишнє природне середовище і залучення дітей та учнівської молоді до практичної природоохоронної роботи».

Навчально-виховний процес у відділі здійснюється в 33 бюджетних творчих об'єднаннях та одного на умовах часткової самокупності, які відвідують діти віком від 6 до 18 років за 12 профілями трьох рівнів навчання: юних квітників – 3, юних натуралістів – 3, фітотерапія – 2, юних друзів природи – 4, любителів домашніх тварин – 3, юних голубівників – 3, конярів – 5, юних квітників-аранжувальників – 3, аматорів зеленої архітектури – 2, юних фермерів – 2, юних лісівників-дендрологів – 2, школа майбутніх батьків – 2. З них початкового рівня — 10, основного -20, вищого - 3 гуртка. Чисельність дітей у гуртку в залежності від профілю та рівня навчання, за умови збереження середньої наповнюваності, складає по відділу понад 16,7 гуртківця.

З 2011 року організовано роботу гуртків на базі обласних інтернатів, а саме:

- Харківська загальноосвітня санаторна I-III ступенів школа-інтернат для

дітей з захворюванням серцево-судинної системи м. Харкова - гурток «Фітотерапія» та «Юні лісівники-дендрологи»;

- Загальноосвітня санаторна школа-інтернат для дітей хворих на сколіоз №13 м. Харкова - 2 гуртка «Юні друзі природи»;
- Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей міліції» Харківської обласної ради - 2 гуртка «Школа майбутніх батьків».

З метою формування практичних навичок, спостережливості, розширення світогляду з юннатами проводиться науково-дослідницька робота за 23 темами.

У 2011 році з метою підвищення якості науково-дослідницької роботи було підписано 2 Договори про співпрацю з Інститутом овочівництва та баштанництва УААН та ХНДУ ім. В.Я.Юр'єва.

Крім традиційних форм організації навчально-виховного процесу в еколого-натуралістичному відділі застосовуються нові: дитячий кінний театр «Дебют», гуртки "Юних конярів", зоотеатр "Ноєв ковчег".

Базою для занять гуртків є оранжерея, парники, плодовий сад та ягідники, ділянка лікарських рослин, дендропарк, ентомологічний мікрозаказник, живий куточок з вольєрами, конюшні, альпійська гірка. Колекція рослин відкритого ґрунту налічує понад 80 видів, рослин закритого ґрунту - понад 300 видів, 28 видів диких та 23 види свійських тварин. Загальна площа території складає біля 3 га. Оранжерея – це база для дослідницької та експериментально-практичної діяльності гуртківців, а також музей кімнатних рослин.

Еколого-натуралістичний відділ комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» координує діяльність позашкільних навчальних закладів області з питань дослідницької, екологічної та масової натуралістичної роботи, організує проведення обласних масових заходів.

Прикладом успішної організації навчально-виховного процесу в позашкільному навчальному закладі може слугувати **Покотилівська станція юних натуралістів Харківської районної ради** – профільний позашкільний навчальний заклад, який існує в селищі Покотилівка з 1983 року.

Директор Сорокіна Надія Антонівна на посаді з 1983 року, має звання відмінника освіти, нагороджена нагрудними знаками (Софія Русова, Василь Сухомлинський)

Педагогічний колектив (12 педагогів, з них 5 основних та 7 сумісників) вже другий рік поспіль працює на методичною темою закладу: «Підвищення професійного рівня педагогів у векторі соціалізації дітей та підлітків у гуртковій роботі» та виховною темою СЮН: «Формування екологічної культури особистості».

Основні напрямки виховної роботи закладу:

- громадянське виховання
- превентивне виховання;
- екологічне виховання, любов до природи, до праці;
- профорієнтаційна робота та трудове виховання;
- родинно-сімейне виховання;
- туристсько-краєзнавча діяльність;
- розвиток творчих здібностей.

У Покотилівській станції юннатів гуртковою роботою охоплено – 400 дітей, 200 безпосередньо на станції та 240 дітей у гуртках на базі шістьох шкіл Харківського району.

Динаміка стану гуртків за останні три роки:

2009-2010 н.р. - початковий рівень - 64%

- основний - 36%

2010-2011 н.р. - початковий рівень - 55%

- основний - 45%

2011-2012 н.р. - початковий рівень- 33%

- основний - 57%

- вищій -10%

У 2011-2012 навчальному році було відкрито два гуртка вищого рівня. В 2012-2013 навчальному році запрацювали ще два гуртка «Юні краєзнавці» та «Біологія людини».

Мережа гуртків
Покотилівської станції юних натуралістів
Харківської районної ради
на 2012/2013 н.р.

№ з/п	Де працює	Назва гуртка	Кількість груп	Кількість дітей
1.	Покотилівський ліцей	Біологія людини	1	20
	«Промінь»	Юні медики	1	20
		Юні екологи	1	20
2.	Покотилівська СЮН	Юні друзі природи	3	60
		Юні любителі домашніх тварин	1	20
		Юні акваріумісти	1	20
		Юні рослинники	1	20
		Юні овочівники	1	20
		Юні квітникарі	1	20
		Юні краєзнавці	2	40
3.	Циркунівська ЗОШ	Юні друзі природи	1	20
4.	Пісочинська ЗОШ	Юні друзі природи	1	20
		Юні квітникарі	1	20

5.	Південний ліцей	Біологія людини	1	20
		Юні екологи	1	20
6.	Бабаївська ЗОШ	Юні лісівники	2	40
7.	Вільхівська ЗОШ	Юні квітникарі	2	40
ВСЬОГО:			22	440

Педагогами СЮН ведеться велика плідна робота щодо залучення дітей та підлітків до еколого-натуралістичної та дослідницької діяльності. Розроблена система індивідуальної роботи з обдарованими дітьми та підлітками. Значна увага приділяється професійному самовизначенню та профорієнтації юннатів.

До послуг вихованців 2 навчальних кабінети, зоологічний куточок, оранжерея, навчально-дослідна земельна ділянка. Колекція рослин вражає своїм розмаїттям. Вона включає в себе як звичайні для України види, так і екзотичні та рідкісні. Всього нараховується понад 200 видів рослин відкритого і близько 100 видів рослин закритого ґрунту. На навчально-дослідній ділянці юннати вирощують малопоширені овочеві культури, кормові, лікарські та рідкісні культури, рослини-радіопротектори та антиоксиданти.

Колекція тварин зоокуточку нараховує понад 40 видів: кролики, лабораторні миши та криси, піщанки, шиншили, дегу, нутрії, декілька порід декоративних курей, різні види папуг, павичі, в'єтнамська віслобрюха свиня, амфібії, черепаха, декоративні таргани. В 10 акваріумах утримуються акваріумні рибки, раки, вищі водні рослини.

У 2012 році на базі Покотилівської станції юннатів було відкрито «Університетську кафедру з природничих дисциплін».

Робота юннатів на навчальній екологічній стежці «Просто неба» готує їх до практичної еколого-природоохоронної роботи; діти навчаються переносити у життєву практику набуті знання та практичні навички.

Педагоги та гуртківці СЮН плідно співпрацюють з музеєм природи та ботанічним садом ХНУ ім. Каразіна, Харківським зоопарком, еколого-натуралістичним відділом обласного Палацу дитячої та юнацької творчості, ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, станцією лісозахисту та Бабаївським лісництвом. Активізувалась співпраця з кафедрою ботаніки ХНПУ ім. Г.С. Сковороди з питань проведення досліджень із сільськогосподарськими рослинами у відкритому та закритому ґрунті та проходження студентами вузу педагогічної практики з позашкільної освіти на базі станції юннатів.

Молодші юннати кожного року з захопленням беруть участь у конкурсі «Юний дослідник», а старші гуртківці - майже всі члени МАН. Кількість учасників та переможців щорічно збільшується. Для утворення екологічних вмінь та навичок провідну роль відіграє природоохоронна практика. Юннати приймають участь Всеукраїнській експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина - Україна», Всеукраїнських акціях та конкурсах: «Птах року», «Вчимося заповідувати», «До чистих джерел», «Флора України», «Ліси для нащадків», «Парки – легені міст і сіл». Кожного року проводяться регіональні природоохоронні операції: «Житлобуд», «Першоцвіт», «Мурашка», «Зелена аптека», «Чиста Україна – чиста Земля», «Листя в землю», «Пташина їдальня», «Ялинка», «Замість дерева – букет», «Без верби і калини нема України».

Дієво працює дитяче об'єднання «Веселковий світ» як форма юннатівського самоврядування. До складу ради «Веселкового світу» входять всі старости гуртків, які об'єднані у сектори: прес-центр, трудовий, еколого-природоохоронний, дослідницький, культмасовий, інформаційний. Рада юннатівського самоврядування підготувала і провела тематичні дитячі свята у формі фестивалів, подорожей: «Свято осені», «Зустріч зими», «Зимуючі птахи», «День зустрічі птахів», «Подорож у світ рідної природи», організували участь юннатів у селищних святах: «Масляна - проводи зими», «День захисту дітей».

На станції юннатів працює методичне об'єднання керівників гуртків та постійно діючий семінар-практикум для молодих вчителів біології Харківського району «Організація позаурочної роботи з учнями при вивченні біології».

Створено інтернет сайт станції юннатів, на якому постійно відображалась еколого-натуралістична діяльність вихованців

Досвід роботи СЮН з екологічного виховання був представлений на Всеукраїнському семінарі – практикумі для директорів та методистів обласних еколого-натуралістичних центрів та станцій юннатів.

Однієї із ланок неперервної біологічної освіти, що спрямована на забезпечення потреб особистості у творчій самореалізації, поглиблення і розширення шкільного базового рівня екологічної освіти, підготовку учнівської молоді до активної професійної та громадської діяльності є

Лозівська станція юних натуралістів Лозівської міської ради (директор Баранова С.М.).

В 2011/2012 навчальному році колектив Лозівської міської станції юних натуралістів працював над єдиною педагогічною темою: «Інноваційна діяльність як складова модернізації позашкільної еколого-натуралістичної роботи».

Вся діяльність педагогічного колективу була спрямована на створення сприятливих умов для творчої діяльності дітей і підлітків, забезпечення їх співробітництва у творчому процесі та самостійної творчості, яка формує потребу особистості в її реалізації, на організацію змістовного дозвілля.

Зміст роботи СЮН передбачав поглиблення і розширення шкільного базового рівня біологічної освіти, еколого-натуралістичну творчість учнів, що забезпечує оволодіння поглибленими знаннями про навколишнє середовище, формування екологічної культури особистості.

У 2011/2012 навчальному році на СЮН працювало 18 гуртків, в яких навчалося 300 учнів при наповнюваності в гуртках – 16 чоловік.

Навчальний план передбачав роботу за 3-ма рівнями навчання –початковим, основним та вищим. Структура гуртків відповідає профільності закладу.

№ з/п	Назва гуртка	К-ть груп	К-ть учнів	К-ть годин на тиждень	За якою програмою працює	На базі якого закладу
1	Юних квітникарів	3	48	12	МОНУ 2001 рік	СЮН
2	Юних друзів природи молодшого шкільного	1	16	4	МОНУ 2001 рік	СЮН, школа-і

	віку					інтернат
3	ЮНИХ МЕДИКІВ	1	20	4	МОНУ 2001 РІК	СЮН
4	ЮНИХ ЕКОЛОГІВ	1	16	6	МОНУ 2001 РІК	ЗОШ № 7
5	ДОМАШНІ УЛЮБЛЕНЦІ	5	80	20	ЗАТВЕРДЖЕНА НАКАЗОМ ГУОН №308 ВІД 04.06.09 Р.	СЮН
6	ФІТОДИЗАЙНЕР	2	32	8	ЗАТВЕРДЖЕНА НАКАЗОМ ГУОН № 308 ВІД 04.06. 09 Р.	СЮН
7	ЮНИХ РОСЛИННИКІВ	1	20	4	МОНУ 2001 РІК	ДОМАШЬКЕ НВК ДНЗ-ЗНС
8	ЮНИХ КВІТНИКАРІВ-АРАНЖУВАЛЬНИКІВ	3	52	12	МОНУ 2001 РІК	СЮН, ШКОЛА-ІНТЕРНАТ
9	ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ	1	16	4	МОНУ 2004 РІК	СЮН
	РАЗОМ	18	300	74		

Гуртковою роботою охоплено 0,04 % учнів загальноосвітніх навчальних закладів міста.

Гуртки за напрямками

Напрямок гуртка	Кількість гуртків	% охоплення учнів від загальної кількості учнів на СЮН
Еколого-натуралістичний	16	78,89
Художньо-естетичний	2	11,11
Соціально-реабілітаційний	1	5,5

Гуртки за рівнем навчання

Рівень	Кількість гуртків		Кількість учнів	
	Кількість гуртків	% від загальної кількості	Кількість учнів	% від загальної кількості
Початковий	2	11,11	32	10,6
Основний	14	77,78	252	84
Вищий	1	5,5	16	5,3

Мета педагогічного колективу Лозівської міської станції юних натуралістів, яка забезпечує підтримку державної політики в галузі екологічної освіти - виховання екологічно грамотної та творчої особистості.

Кадровий склад педагогів задовольняє потреби закладу на даний період. В закладі працює 6 педагогів.

Базою для занять гуртків є: живий куточок з 20 видами різних тварин та 110 видами рослин, сад, дендрарій, квітники.

Технічне оснащення становлять комп'ютерна техніка (комп'ютер, принтер, сканер), DVD, кольоровий телевізор. З 2011 року СЮН підключено до мережі Інтернет.

Виходячи з єдиної педагогічної теми СЮН на 2011/2012 навчальний рік, у закладі проводилася робота по удосконаленню та введенню внутрішніх інновацій за всіма напрямками діяльності, такими, як: управлінська робота, робота з педагогічними кадрами, педагогічний процес, організаційно-масова робота, науково-методичне забезпечення, матеріально-технічне забезпечення, надання системи освітніх послуг.

Першочерговою і пріоритетною була робота з педагогічними кадрами по створенню умов для розвитку інноваційної діяльності, педагогічної ініціативи керівників гуртків, підвищення їх фахового рівня, яка полягала в системному підході до здійснення науково-методичної роботи з кадрами.

Лабораторією педагогічної майстерності на СЮН, де генерувалися цікаві ідеї була педагогічна рада. Серед питань, які обговорювалися - питання оновлення змісту освіти та організаційних форм навчально-виховного процесу шляхом впровадження інноваційних технологій. В 2011-2012 навчальному році проведено 7 засідань педрад. Серед форм проведення переважали нетрадиційні (педагогічний консилиум, круглий стіл, звіт-презентація).

В створенні належних умов для розвитку інноваційної діяльності, педагогічної ініціативи вагоме місце займали семінари, семінари-практикуми. У 2011-2012 навчальному році на СЮН проведено психолого-педагогічний семінар: "Супровід навчально-виховного процесу" та 4 науково-практичні семінари:

- "Технології навчання у дискусії" ;
- "Організація роботи в малих групах" ;
- "Планування та проведення біологічних досліджень на заняттях гуртків еколого-натуралістичного профілю" ;
- "Фронтальні технології інтерактивного навчання".

В грудні 2011 року проведена конференція на тему: «Впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітній процес».

Для розвитку інноваційної діяльності, педагогічної ініціативи та майстерності керівників гуртків створюються належні умови. В закладі діє ефективна система науково-методичної роботи, розроблена модель педагога-позашкільника-новатора; узагальнено та поширюється досвід передового педагога Шукалюкової Л.В. з теми «Впровадження інновацій - засіб активізації пізнавальної діяльності та підвищення інтересів учнів до навчально- виховного процесу в гуртках еколого-натуралістичного напрямку»; проводиться постійна робота по оновленню, поповненню науково-методичного забезпечення (керівники гуртків висвітлюють свої педагогічні надбання на шпальтах фахових видань, зокрема, в науково-методичному журналі «Позашкільна освіта», газеті «Позашкілля», в закладі створено 2 робочі навчальні програми для роботи гуртків «Домашні улюбленці» та «Фітодизайнер»; традиційною стала участь педагогів СЮН в ярмарках педагогічних ідей та технологій, у Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів «Джерело творчості». Методичний посібник «Проблемно-дискусійне навчання в позашкільному закладі еколого-натуралістичного спрямування», розроблений педагогами Шукалюкової Л.В., Гавриленко Г.В., Богуславської С.М. став переможцем конкурсу у 2012 році та був представлений на XXI міській виставці-ярмарки педагогічних ідей та технологій «Розвиток педагогічної компетентності та професійної майстерності педагогів міста».

Не менш важливою є робота по організації співпраці педагогів СЮН з науковцями, громадськими організаціями. Матеріали співпраці стають в нагоді при організації науково-дослідницьких робіт з учнями, їх роботі в секціях МАН, організації природоохоронних заходів, заходів професійно-орієнтаційного спрямування та сприяють професійному зростанню педагогів.

Заклад здійснює координацію природоохоронної, еколого-натуралістичної діяльності шкіл міста, є інформаційно-консультативним центром для педагогів, учнів та інших верств населення міста з різних питань, що стосуються сфер їх діяльності.

Тісна співпраця з загальноосвітніми навчальними закладами сприяє налагодженню спільної екологічної роботи щодо організації регіональних природоохоронних заходів, суспільно-трудових акцій, організації екологічних бригад (14 по відділу освіти), організації роботи на екологічних стежках (в кожній школі є своя екологічна стежка).

Щорічно на початку навчального року (серпень) на секційному засіданні вчителів біології узгоджується план загальношкільних, міських та обласних природоохоронних заходів. Вчителі біології запрошуються на СЮН на семінари, семінари-практикуми з питань організації гуртків еколого-натуралістичного профілю на базі шкіл, програмно-методичного забезпечення гуртків, підготовки екологічних проектів, участі в природоохоронних заходах тощо. Адміністрація СЮН в свою чергу запрошується на засідання міських методичних об'єднань вчителів біології для корекції природоохоронної діяльності, інформування щодо інновацій в позашкільній освіті. Щорічно в лютому місяці на базі однієї з шкіл організовується конкурс учнівських екологічних агітбригад.

Співпраця з дошкільними закладами посприяла створенню на базі дитячих садочків куточків живої природи, екологічних куточків, організації екологічних міні-проектів.

З метою розширення практики спільного проведення природоохоронної, екологічно спрямованої роботи, налагоджено соціальне партнерство з батьками.

Не стоїть осторонь питання вирішення проблеми пошуку, розвитку здібних та обдарованих дітей. Робота педагогів СЮН з даного питання направлена на постійне зростання рівня творчості обдарованих дітей, пошук оптимальних співвідношень всіх видів їх діяльності для отримання найкращих результатів.

При роботі з обдарованими дітьми використовуються індивідуальні, фронтальні, групові, інтерактивні форми навчання, і здійснюються вони в умовах відкритого діалогу педагогів і вихованців.

Робота з обдарованими учнями вибудовується як система психологічних тренінгів, тому на допомогу залучається спеціаліст-психолог методичної служби відділу освіти.

Успішному оволодінню основним змістом знань сприяє організація розумової діяльності в поєднанні з практичною, пріоритетними серед яких є пошуково-дослідницька, експериментально-дослідницька робота вихованців. Робота проводиться на об'єктах природно-заповідного фонду Лозівщини - в ботанічному заказнику «Гора-городовище» та на території дендропарку «Дружба», на екологічних стежках байрачного лісу с.Домаха, парку «Перемога», дендропарку «Дружба».

Тематика пошуково-дослідницької роботи відображає здебільшого проблеми місцевого значення. Матеріали досліджень юних обдарувань в подальшому переростають в наукові нароби науково-дослідницьких робіт МАН.

У 2011/2012 навчальному році гуртківці прийняли участь в 40 масових заходах на СЮН з різних напрямків виховання (екологічного, естетичного, морально-правового, національно-патріотичного, здорового способу життя, трудового); в 11 Всеукраїнських конкурсах, акціях, виставках. Вихованці СЮН - постійні учасники обласних природоохоронних акцій та конкурсів, неодноразові їх переможці.

Особливу увагу надається введенню в навчально-виховний процес елементів профорієнтаційної освіти. До роботи з даного питання залучаються фахівці відповідно до профілю гуртка (ветеринари, медики, екологи, ландшафтні дизайнери тощо).

Для самореалізації учнівської молоді, залучення їх до участі в прийнятті важливих рішень, формування

навичок самоврядування, соціальної активності, відповідальності у процесі практичної громадської діяльності, в закладі діє учнівське самоврядування '«Паросток». Лідери учнівського самоврядування «Паросток» є активними членами міської ради старшокласників «Нова хвиля». За її ініціативи проведено трудові десанти по благоустрою території міста, благодійні акції, ряд соціальних проектів

В Лозівській СЮН сформовано стабільний, дієздатний колектив однодумців з великим творчим потенціалом, ним збудовано інноваційно освітнє середовище. Сьогодні заклад виконує основні свої функції як профільний заклад з еколого-натуралістичного навчання та виховання.

Над створенням виховного простору, спрямованого на розширення можливостей компетентнісного вибору особистістю свого життєвого шляху працює педагогічний колектив **Балаклійської станції юних натуралістів Балаклійської районної ради** (директор - Пурдя Людмила Андріївна)

Заснована Балаклійська СЮН 15 серпня 1982 року, рішенням районної ради народних депутатів за № 196 від 1.08.1982 року. На той час СЮН займала лише одну кімнату. Через роки вона перетворилась на навчально-дослідний комплекс, стала одним з передових позашкільних закладів Харківської області, а згодом і України з міцною матеріальною базою та творчим педагогічним колективом.

Територія закладу має статус "Пам'ятки природи місцевого значення" і включена до Державного кадастру природно-заповідного фонду України.. До неї входять: юннатівський зоопарк з унікальною колекцією 40 видів птахів і тварин, з 10 зимовими і 20 літніми вольєрами; зразковий природничо-краєзнавчий музей; міні дендропарк з 35 видами дерев і чагарників; навчальна теплиця, площею 50 м2, з колекцією 82 видів кімнатних рослин; навчально-дослідна земельна ділянка, площею 0,53га; музей хліба і голодомору.

Охоплення дітей, учнівської молоді гуртковою роботою в Балаклійській станції юних натуралістів

Станом на	Кількість гуртків	В них вихованців	В тому числі					
			Початковий рівень		Основний рівень		Вищий рівень	
			Кількість груп	В них осіб	Кількість груп	В них осіб	Кількість груп	В них осіб
01.01.2012	31	620	17	330	9	199	5	91
01.09.2012	38	680	17	330	12	212	9	138

За напрямками:

Туристсько-краєзнавчий напрям

Станом на 01.01.2011		Станом на 01.09.2012	
Кількість груп	В них дітей	Кількість груп	В них дітей
2	10	2	10

Еколого-натуралістичний напрям

Станом на 01.01.2011		Станом на 01.09.2012	
Кількість груп	В них дітей	Кількість груп	В них дітей
29	620	38	680

№	Назва гуртка	Кількість груп	В них дітей
1	Юні друзі природи	9	210
2	Юні любителі домашніх тварин	3	60
3	Природа крізь призму англійської мови	3	60
4	Рослини - символи України	2	40
5	Основи ветеринарної медицини	1	15
6	Юні рослинники	1	15
7	Юні фермери	4	80
8	Юні екологи	2	30
9	Юні квітникарі	1	15
10	Основи біології	1	15
	Всього	27	550

Дослідницько-експериментальний напрям

№	Назва гуртка	Станом на 01.01.2011		Станом на 01.09.2012	
		Кількість груп	В них дітей	Кількість груп	В них дітей
1	Основи біології	2	10	2	10
2	Юні екологи	-	-	2	10

Оздоровчий напрям

№		Станом на 01.01.2011		Станом на 01.09.2012	
		Кількість груп	В них дітей		Кількість груп
1	Валеологія	-	-	5	100

Дані про дітей пільгового контингенту, які навчаються в Балаклійській станції юних натуралістів, станом на 01.09.2012

Кількість гуртків	В них вихованців	В них пільгових категорій				Кількість дітей-інвалідів	Кількість дітей з девіантною поведінкою
		З багатодітних	Діти-сироти	Діти, батьки яких заг. під час вик. служб. обов'язків	Діти з неповних сімей		
		11	5		10	2	19

Дані про гуртки Балаклійської СЮН, які працюють на базі загальноосвітніх навчальних закладів, станом на 01.09.2012

Назва навчального закладу	Кількість гуртків (груп)	В них вихованців
Вербівська ЗОШ	4	78
Гусарівська ЗОШ	3	30
Яковенківська ЗОШ	2	31
Лозовенківська ЗОШ	1	31
П'ятигірська ЗОШ	1	16
Петрівська ЗОШ	2	31
Пришибська ЗОШ	2	64
Шевелівська ЗОШ	1	20
Савинська ЗОШ №1	2	21
Чепільська ЗОШ	1	21
Разом	19	343

На станції юннатів створені належні умови для забезпечення рівного доступу до здобуття якісної позашкільної еколого-натуралістичної та еколого-краєзнавчої освіти, що сприяє реалізації комплексного особистісно-розвивального підходу до освіти молодшої людини, доцільному і ефективному впровадженню інноваційних технологій у педагогічний процес і допомагає досягти загальної мети діяльності закладу – виховання конкурентноспроможної молодшої людини, сучасної компетентної особистості.

Педагогічним колективом ухвалений та впроваджується в життя проект "Обдаровані діти" на 2009-2016 рр.". Мета проекту – формування механізмів виявлення, відбору обдарованої молоді СЮН та надання їм соціально-педагогічної підтримки.

- переможці Всеукраїнського етапу конкурсу «Мій рідний край, моя земля» за напрямом «Експериментальна робота в галузі сільського та лісового господарства» гуртки: «Юні любителі домашніх тварин» - 5 чол., керівник Самойлик Т.М., «Юні друзі природи», керівник Михайлова М.В.
- І місце в Всеукраїнському конкурсі «Щедрість рідної землі» за напрямом «Практична природоохоронна робота та екологія» вихованці гуртка «Юні любителі домашніх тварин», керівник гуртка Волокодав О.О.
- І місце в Всеукраїнському конкурсі «Щедрість рідної землі» за напрямом «Практична праця та дослідна робота в галузі сільського господарства» вихованці гуртка «Юні орнітологи», керівник гуртка Пономаренко Л.В.
- Абсолютний переможець обласного етапу Всеукраїнської експедиції учнівської та студентської молоді «Моя Батьківщина - Україна», вихованці гуртка «Юні краєзнавці», керівник гуртка Пурдя І.М.
- І місце в обласному фестивалі колективів екологічної просвіти загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів у 2012 р. Міжнародний рік лісівників на базі комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості».
- І місце в обласному конкурсі учнівських наукових робіт з валеології у 2012 р. «Валеологічна культура - вибір XXI століття», нагороджується Самсонова Тетяна учениця 9 класу член гуртка «Юні друзі природи».
- Наказ 22.02.2012 №213 Міністерство науки молоді та спорту України, гідтверджено звання «Зразковий музей» - Природничо-краєзнавчий музей «Мій рідний край, моя ти Слобожанщино!» Балаклійської станції юних натуралістів Харківської області у 2012 р.
- Диплом III ступеня XIX Харківської обласної виставки-презентації педагогічних ідей та технологій за темою: «Ставлення та розвиток превентивного виховного простору в особистісно-орієнтованому підході» нагороджується - Пурдя Людмила Андріївна - директор Балаклійської СЮН у 2012 р.
- Диплом Відділу освіти БРДА нагороджується - Пурдя Людмила Андріївна - директор Балаклійської СЮН за І місце в районному етапі XIX обласної виставки-презентації педагогічних ідей та технологій за темою: «Розвиток педагогічної компетентності та професійної майстерності педагогів району» у 2012 р.
- Диплом III ступеня нагороджується - Єфременко Інна Павлівна учениця 11 класу Вербівської ЗОШ І-ІІ ст. Балаклійської районної ради Харківської області, вихованка Балаклійської станції юних натуралістів, гурток - «Юні краєзнавці» переможець II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України, керівник гуртка - Пурдя Ігор Миколайович у 2012 р.
- І місце у конкурсі на кращий малюнок за темою: «Людина та ліс» в рамках

акції «Майбутнє лісу в твоїх руках» нагороджується грамотою вихованка гуртка «Юні друзі природи» Самойлик Валерія учениця 4 класу БЗОШ №1, керівник гуртка - Пономаренко Л.В. у 2012 р.

- Грамота МОН України зав. відділом краєзнавства Пурдя Ігор Миколайович.
- Нагрудний знак «Софії Русової», Лауреат премії Верховної Ради України директор СЮН Пурдя Людмила Андріївна.
- Переможець обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Джерело педагогічної майстерності» у номінації «Директор позашкільного закладу» стала: Пурдя Л.А., у 2012 р.

Аналіз стану еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти нами був зроблений під час наради керівників позашкільних навчальних закладів області.

1. Звернуто увагу на необхідність більш тісних контактів обласної позашкільної установи - комунального закладу «Харківській обласний Палац дитячої та юнацької творчості» із закладами еколого-натуралістичного спрямування області в напрямку навчально-виховної, дослідницько-експериментальної та навчально-методичної діяльності.

2. Національний еколого-натуралістичний центр неодноразово ставив питання про відповідального за позашкільні еколого-натуралістичні заклади в області в структурі комунального закладу «Харківській обласний Палац дитячої та юнацької творчості».

3. Враховуючи місце і значення екологічної освіти, освіти збалансованого розвитку в сучасній освіті запропоновано розглянути питання розширення мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування в області.

4. Запропоновано при департаменті освіти і науки Харківської облдержадміністрації створити обласну науково-методичну раду з екологічної освіти і виховання з метою науково-методичного керівництва екологічним напрямом освіти, узагальнення і популяризації кращого педагогічного досвіду роботи з екологічного виховання та впровадження сучасних педагогічних та комунікативних технологій у навчально-виховний процес навчальних закладів.